

Farmàcia, sempre, de guàrdia

Un frare valencià dels salesians, Pepe Guillem, es va posar en contacte amb alguns companys. Treballava en una missió a Mali on patien una gran precarietat de medecines. Se li va acudir que els farmacèutics podríem ajudar-los a recollir aquells medicaments encara vàlids però a mig gastar i als quals molta gent no sap donar una utilitat quan acaba un tractament i que allí podrien ser de molta utilitat. La idea ens semblà factible i començarem". Rosa Sanchis explica així els orígens de Farmacèutics Mundi, una ONG que des del 1991 treballa per fer arribar medicaments allà on són més necessaris. Amb una seu cedida per l'Ajuntament d'Alfatar (l'Horta), on va nàixer, aquesta jove ONG ha fet ja més de 80 enviaments i s'ha expandit a Barcelona i Madrid, on prompte tindrà magatzems per a les medecines.

Paloma Navarro és ara la presidenta de l'associació. Tal com ella conta, la primera experiència a Mali els va colpir profundament i els va animar a continuar la iniciativa: "Allí ens adonàrem que el treball a fer era moltíssim. Trobarem focus on hi havia malalties que ací estan eradicades, com el goll, sobretot en la part del sud-est del país, en la zona de Tuba, i vam veure també que els medicaments d'ací moltes voltes no són útils allí". Al desembre del 90, una expedició valenciana arribava a Mali amb una tona de medicaments, recollits en un temps rècord. En aquella operació es van atendre 1.200 xiquets i es va prendre consciència de les possibilitats que tenia el projecte.

Farmacèutics Mundi aplega fins ara 1.800 socis, la gran majoria professionals del medicament, i utilitza la xarxa de les farmàcies per a recollir els medicaments. "Això -indica Paloma Navarro- ens va obligar a ampliar les nostres activitats, perquè moltes de les medecines que ens donen ja estan caducades i, per tant, no serveixen. De manera que ens hem convertit en gestors de residus, perquè els medicaments caducats han de rebre un tractament especial i ser destruïts. Les conselleries de medi ambient de la Generalitat valenciana i de Catalunya ja ens han reconegut com a gestors d'aquests excedents i així treballem amb elles."

L'organització de Farmacèutics Mundi pot servir de paradigma per a gran part d'ONG: voluntaris qualificats, projectes molt concrets i

Farmacèutics Mundi és, probablement, una de les ONG més joves i que més difusió han obtingut en els últims anys. Nascuda el 1990 a Alfatar (l'Horta), coordina l'enviament de medicaments a zones de conflicte i gran pobresa. Aquesta n'és la història.

màxim estalvi en els recursos, que es recaptin de dues fonts bàsiques: les quotes dels socis i les subvencions que, de tant en tant, arriben d'algun estament oficial. El seu treball, però, vol ser un complement del que puguen desenvolupar altres organitzacions. Així, Farmacèutics Mundi es dedica a servir el que ha recollit a altres grups que sol·liciten la seua ajuda. "El primer que fem -comenta Paloma- és seleccionar el que hem recollit segons les seues funcions terapèutiques. Molts d'aquests medicaments no serviran en els països del Tercer Món perquè allà es necessiten més antipalúdics i antiparasitaris que no antihipertensius, per exemple, però poden ser enviats a països amb bones xarxes sanitàries que ara travessen una situació precària com Cuba o Rússia. Després estudiem les peticions que rebem i confeccionem uns paquets específics per a la zona i la situació. L'organització que ha fet la petició serà l'encarregada de fer arribar l'enviament i de distribuir-lo."

La fórmula s'ha revelat eficaç. Croàcia, la República Àrab Sahariana, Burkina Faso, Libèria, Togo, però també el sanatori de Fontilles (la Safor) són alguns dels punts del planeta que han rebut les comandes de Farmacèutics Mundi. Guerres, catàstrofes naturals, situacions de pobresa endèmica... Els motius que activen l'organització, mai agradables, són diversos i, sempre, urgents. "Nosaltres -comenta Rosa Sanchis- som conscients que el nostre treball arriba sols a una part ínfima de la gent que ho necessita. No podem solucionar la totalitat dels problemes, que responen a una situació internacional que se'ns escapa, però, almenys pal·liem alguns casos puntuals. Amb dues caixes que ací es queden a mig aprofitar, allà tenim un tractament complet. És un treball de solidaritat."

La xarxa començada a l'Horta s'estén a poc a poc cap a Alacant i Barcelona per tal de recaptar nous socis i posar més i més caixes en les farmàcies on aplegar els excedents de medicaments. Farmacèutics, estudiants i objectors de consciència, tots ells amb coneixements del medicament, treballen de manera desinteressada en la recollida, selecció i preparació dels enviaments, però les donacions no són sempre suficients. L'organització ha topat amb un dels problemes bàsics de la sanitat mundial: els anomenats medicaments orfes, aquells que els laboratoris no preparen perquè la població recep-

tora no podria sufragar-los. Així, els que tracten les malalties que afecten milers de persones al Tercer Món però que no tenen presència als països desenvolupats, no són fabricats perquè no són rendibles. “En ocasions –comenta Paloma Navarro– hem de comprar nosaltres mateixos els medicaments perquè són preparats que no s'utilitzen sovint en la medicina occidental. Per això també és important la xarxa que els farmacèutics ja tenim perquè, per mitjà de les nostres cooperatives, podem finançar aquestes operacions a un millor preu. Els laboratoris, en un principi, no es mostraven massa il·lusionats a col·laborar amb nosaltres, però, a poc a poc, ja fan algunes donacions. En el fons, a ells també els beneficia, sobretot quan es tracta de lliurar-se d'excedents com els que va produir l'anomenat *medicamentazo*, que no han pogut situar en el mercat i que, si no regalen, haurien de destruir.”

El fet que els membres d'aquesta ONG siguin, la gran majoria, professionals farmacèutics, afavoreix l'efectivitat d'enviaments que, en altres ocasions, eren més testimonials que altra cosa. “Hem vist –comenta Rosa Sanchis– com arribaven a països africans caixes de productes que guarien malalties que allí no existien i que, per tant, eren inútils. Es tractava d'excedents que els països rics enviaven per, en certa manera, rentar la seua consciència”.

Coordinats amb la Creu Roja o Metges Sense Fronteres, els professionals de Farmacèutics Mundi poden vigilar un aspecte de l'ajuda que,

La tasca de Farmacèutics Mundi a Mali és una circumstància especial en aquest país devorat per la sequera. L'organització hi envia mensualment gairebé mitja tona de productes mèdics per cobrir l'atenció primària en les missions dels salesians.

fins al moment de la seua arribada, quedava prou descarat. S'han convertit en una organització de prestigi i ho saben, per això es mantenen sempre a punt per a enllestir alguna altra missió. En els temps de tranquil·litat, si n'hi ha, no descansen. Mali, la seua primera missió, s'ha convertit en un lloc màgic al qual estan lligats de manera gairebé sentimental. Per això, mensualment, envien 440 quilos de productes mèdics, que serveixen per a cobrir l'atenció primària en diferents missions dels pares salesians. El passat mes de novembre hi arribà una caravana on participaven els mateixos membres de l'organització, amb 25.000 pastilles destinades a prevenir el problema del goll a la zona de Tuba. D'allí tornaren amb mostres de sang i aigua que serviran per a concretar enviaments posteriors. A més, cada dia, a les tres en punt del migdia, una complicada xarxa de radioaficionats posa en contacte les missions amb els responsables salesians a València que poden informar de les necessitats i l'efectivitat dels medicaments enviats. És una circumstància única, una excepció enmig d'un país devorat per la sequera.

A Mali hi haurà sempre una flama d'aquesta organització, que s'ha vist obligada a multiplicar-se per recollir les demandes i que es planteja, en un termini no massa llarg, convertir-se en internacional. “No podem arreglar el Tercer Món, això depèn d'instàncies molt més altes –afirma Paloma Navarro–, però no per això ens aturarem.”

Jordi Sebastià